** Betoog Ons kerkrade / Begroting 2025 / Algemene Beschouwingen 13.11.2024*

Voorzitter, hierbij de Algemene Beschouwingen 2024 van Ons Kerkrade, met deze keer géén filmpje, stripverhaal of PowerPointpresentatie. Met het Ravijnjaar 2026 in zicht, deze keer een bijdrage van Ons Kerkrade zonder al te veel franje of poespas maar wél met nog steeds de vertrouwde visie, feitelijke onderbouwing én een scherpe blik op de uitdagingen en kansen die ons te wachten staan.

Voorzitter, Kerkrade staat ook in 2025 voor belangrijke keuzes, uitdagingen en kansen. Onze stad zet zich in om een fijne plek te zijn voor iedereen en wij willen graag dat alle inwoners zich hier thuis voelen en actief meedenken en -doen. Een leefbare, sterke gemeenschap ontstaat echter niét alleen door gemeentelijke inspanningen, maar vraagt óók om de betrokkenheid en inzet van ons állemaal. Samen dragen we de verantwoordelijkheid om van ons Kerkrade een stad te maken waarin iedereen zich verbonden voelt en bijdraagt aan een betere toekomst. Onze visie is dat niemand aan de zijlijn mag staan en normaliter de sterkste schouders ook de zwaarste lasten zouden moeten kunnen dragen. In deze Algemene Beschouwing tippen we belangrijke thema's aan voor Ons Kerkrade, zoals bijvoorbeeld, armoede, werkgelegenheid, jeugdbeleid, burgerparticipatie en wijken. Hierbij kijkende wat de toekomst mogelijk kan gaan brengen.

Voorzitter, aandacht voor de wijken is altijd een zeer belangrijke pijler voor Ons Kerkrade en wij vinden het zeer belangrijk dat iédere wijk in onze stad meetelt. De wijken moeten goed onderhouden worden én blijven. Hierbij zullen de wegen, de groen- en de Wijkvoorzieningen ook op orde moeten zijn én blijven. Bewoners hebben hier de mogelijkheid om actief mee te denken maar óók mee te kunnen doen om hun wijk nóg leefbaarder te maken.

In de voorliggende Begroting wordt iets extra's uitgetrokken voor het opknappen en renoveren van wegen, het verbeteren van het openbaar vervoer én het aanleggen van kwalitatief meer groen.

Ook zullen vanaf 2025 het merendeel van de Gemeenschapshuizen in de wijken worden beheerd middels een nieuw model. Hierdoor krijgen onze Gemeenschapshuizen een nóg actievere rol als buurtcentra, spil én trefpunt in onze wijken.

Een trefpunt dat kan dienen om mede het grote probleem van 'Eenzaamheid' onder onze bewoners het hoofd te beiden. Het tegengaan van Eenzaamheid is dan ook een grote uitdaging waar we sterk op moeten inzetten in Kerkrade!

Voorzitter, wij vinden het belangrijk dat onze inwoners een serieuze stem krijgen in het ontwikkelen van hun eigen wijk. Burgerparticipatie is daarom een zeer belangrijk middel om dit te bereiken. Ook kunnen burgers via onze maandelijkse OK-Wijkschouwen" hun eigen ideeën en zorgen rechtstreeks en met ons delen zodat wij hiermee aan de slag gaan.
Daarnaast wordt er steeds meer gebruik gemaakt van '*Digitale-Participatie'* waarbij een *Online-platform* is opgezet waar mensen hun mening kunnen geven over plannen en projecten. Dit is vooral handig voor jongeren en werkenden die niet al teveel tijd hebben, maar ook voor visueel gehandicapten is dit een uitkomst om mee te praten over hun stad. Top meegedacht dus!

Voorzitter, een sterk voorbeeld van Burgerparticipatie is de opvang van de ongeveer 500 Oekraïense vluchtelingen in Kerkrade. Bewoners van de Hammolenweg konden hun mening geven over de opvangplannen, en mede dankzij hún steun en goedkeuring zijn er nu plannen om de opvang te verlengen en uit te breiden: Een mooi voorbeeld van positieve samenwerking tussen de gemeente en haar inwoners!

Voorzitter, ondanks het feit dat er al veel mooie projecten gaande zijn, is het van groot belang dat onze burgers zich veilig voelen in hun eigen wijk. Pas wanneer mensen zich veilig voelen, kunnen zij volop genieten van de verbeteringen die gerealiseerd zijn. Het is daarom positief dat de gemeente de veiligheid in onze wijken versterkt door extra in te zetten op wijk-BOA's en extra Cameratoezicht voor het effectiever aanpakken van overlast en onveilige activiteiten. De Rijksbezuinigen op het politiekorps kan Ons Kerkrade dan ook niet steunen! Sterker nog: Hier moet volgens ons in deze regio juist éxtra slagkracht bij!

Voorzitter, wij willen dat Kerkrade een stad is waar iedereen meedoet en verantwoordelijkheid neemt voor een gezamenlijke toekomst, ongeacht achtergrond of inkomen. Helaas hebben steeds meer mensen te maken met armoede, vooral gezinnen met kinderen. Jeugdarmoede is dan ook een groeiend probleem! Kinderen die in armoede opgroeien, hebben een grótere kans om later in de problemen te komen. In de Begroting is daarom ook extra geld vrijgemaakt om armoede te bestrijden, vooral onder kinderen en jongeren. Een goede investering!

Ook de "Gezonde basisschool van de toekomst" wordt verder ontwikkeld, waar kinderen een gezond ontbijt krijgen en extra zorg op school. Dit zorgt er weer voor dat alle kinderen, ongeacht hun thuissituatie, een goede start ervaren zodat ze zich beter kunnen concentreren en bouwen aan hun eigen mooie toekomst.

Een ander nieuw instrument in de strijd tegen armoede is de zgn. '*Stadspas'*, oftewel de '*Parkstadpas'*. Deze biedt inwoners met een laag inkomen eenvoudige toegang tot allerlei voorzieningen en kortingen op sportactiviteiten, culturele evenementen en openbaar vervoer. Dit helpt mensen actief te blijven deelnemen aan onze samenleving, zélfs als ze het financieel moeilijk hebben.

Onze Geldwijzerwinkel helpt mensen om hun financiële problemen mogelijk tijdig aan te pakken. De Geldwijzerwinkel ligt sinds kort nóg centraler zodat deze nóg zichtbaarder zal worden: Alweer een goede investering! Net zoals bijvoorbeeld ook het "*Vroeg-eropaf-team*" waar toch jaarlijks méér dan 2.700 meldingen gedaan zijn van of voor mensen met achterstanden.

Armoede bestrijden is één deel van de oplossing, het bevorderen van werkgelegenheid is een ándere. Werk biedt mensen niet alleen financiële zekerheid, maar geeft hen ook een gevoel van eigenwaarde. Kerkrade zet zich daarom sterk in om de werkgelegenheid te bevorderen. Een belangrijk project is bijvoorbeeld de zgn. '*Werk-Hub'* in het Flexiforum. Hier krijgen werkzoekenden persoonlijke begeleiding van arbeidscoaches die helpen bij het zoeken naar werk dat ook bij hun vaardigheden past. Ook worden er trainingen en cursussen aangeboden om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Dit project is vooral gericht op mensen die al langere tijd zonder werk zitten, jongeren zonder diploma of mensen met een beperking.

Voorzitter, Ons Kerkrade blijft zich sterk inzetten voor projecten die mensen helpen om weer aan het werk te gaan. Zoals bijvoorbeeld onlangs het gezamenlijk project met de gemeente Brunssum waar een onderlinge uitwisseling plaatsvind van mensen zonder baan om ze zo op de voor hen juiste leerwerkplek te krijgen met hierdoor beter zicht op werk. Dergelijke samenwerking tussen de Parkstad-gemeenten is essentieel om grote regionale problemen aan te pakken voor nu én later!

De laatste jaren zat de grootste banengroei in Parkstad in de medische technologische sector. Deze medische sector, of hier beter bekend onder '*Medlands'*, moeten we koesteren en verder sterk op inzetten om banen- en economische groei nóg meer te bevorderen.

Ook op de samenwerking met de regio Aken moeten we blijven inzetten en mogelijk zelfs verbeteren. Hier liggen qua werkgelegenheid en onderwijs met de RWTH-Aachen ook volop kansen.

Voorzitter, en hier hoort dan ook uiteraard een goed, bereikbaar én deugdelijke Openbaar Vervoer bij. En ondanks de positieve en constructieve samenwerking in deze Parkstad- en Euregio, zijn hier echter nog wat slagen te maken.

Bij Ons Kerkrade staat Onderwijs altijd hoog op de prioriteitenlijst, voorzitter. En zoals al bekend was Ons Kerkrade initiatiefnemer om een nieuwe school op te starten en zo Volwaardig Onderwijs weer terug te halen naar Kerkrade. Dit initiatief heeft haar vruchten afgeworpen en het spiksplinternieuwe Martin-Buber-College is dit schooljaar inmiddels van start gegaan! Het Buber is nú al een zeer belangrijke stadsvoorziening en bijna nier meer weg te denken uit Kerkrade. Net zoals beroepscollege Holtz, kunnen onze jongeren uit Kerkrade en omgeving hier terecht voor hun middelbare schoolopleiding. Dit is niet alleen goed voor het onderwijs, maar draagt óók bij aan de levendigheid van ons mooie centrum.
En voorzitter, we staan pas aan het begin: We hebben afgelopen periode al flinke stappen gezet om het Martin-Buber toekomstig te laten uitgroeien tot een volwaardige school, náást het Vie-gebouw, nóg centraler in onze stad. Een mooie toekomst dus voor onze jeugd en onze mooie stad!

Ons Kerkrade ziet het als een prioriteit dat het onderwijs in Kerkrade van hoge kwaliteit is en dat jongeren goed worden voorbereid op hun toekomst. Dat iedereen ook gelijke kansen krijgt, ongeacht achtergrond of thuissituatie. Het onlangs nieuw geopende IKC de Droomhof te Eygelshoven is hier een mooi voorbeeld van.
Hier komen vele specialiteiten bij elkaar die elk kind weer nét die individuele positieve start moet gaan geven voor zijn of haar mooie

toekomst. Voorzitter, een mooi voorbeeld voor onze ándere basisscholen!

In het kader van het '*Woonoffensief*' wordt er ook volop gebouwd in Kerkrade. Oa. projecten als het Rolduckerveld, Programma Kerkrade-Oost, Centro-Meta, en D'r Pool zijn voorbeelden van bouwen aan onze stad. En voorzitter, hier komt toekomstig 'Bruis' ook nog eens bij. Bouwen voor verschillende doelgroepen is hierbij van groot belang en een must voor de toekomst in deze regio. Mbt "*Wonen en Zorg*" komt hier toekomstig ook nog het regioproject "*Vitale en inclusieve wijken*" bij en ook dit is weer zo'n mooi gezamenlijk piketpaaltje voor deze regio!

Voorzitter, ook een belangrijk thema is de aanpak van wateroverlast. Door extreme weersomstandigheden heeft Kerkrade de afgelopen tijd te maken gehad met aanzienlijke wateroverlast. Kerkrade handelt pro-actief om de stad weerbaarder te maken tegen klimaatsveranderingen. In samenwerking met oa. het Waterschap worden maatregelen genomen, zoals extra waterbuffers, verbeterde rioleringen en vergroening van straten. Wij dringen er dan ook sterk op aan om aan deze projecten hoogste prioriteit te geven om onze inwoners te beschermen tegen wateroverlast.
Het is hierbij óók cruciaal dat de gemeente deze maatregelen tijdig communiceert naar haar burgers, zodat ook zij tijdig weten wat er gedaan wordt en waarom! Gemeente, vertel duidelijk en op tijd wat je doet!

Het verenigingsleven en de inzet van vrijwilligers en Mantelzorgers zijn belangrijke peilers voor onze gemeenschap. Zij zetten zich in voor anderen en helpen om de sociale samenhang in onze stad te versterken. Ons Kerkrade beschouwt vrijwilligers en mantelzorgers dan ook als een onmisbare schakel en zij zijn het gemeenschappelijke fundament. Bij deze dan ook een groot 'Dankjewel' aan hen allen!

Veel verenigingen, sportclubs of speeltuinen zijn afhankelijk van vrijwilligers, echter het wordt steeds moeilijker om genoeg vrijwilligers te vinden. Ons Kerkrade vindt dit een zéér zorgwekkende ontwikkeling en spreekt haar voorkeur uit dat de gemeente haar vrijwilligers met alle mogelijke middelen en hulp ondersteunt. Het verminderen of makkelijker maken van regelgeving, plus ondersteuning bij administratieve lasten, zouden hierbij mogelijk al een mooie hulp kunnen zijn.

Voorzitter, óók volwaardige gezondheidszorg is een uiterste noodzaak en de bezuinigingen op deze zorg in deze regio zijn volgens ons dan ook onacceptabel. Ons Kerkrade vindt dan ook dat er een volwaardig Ziekenhuis in Heerlen moet blijven! Goede zorg moet bereikbaar zijn voor iédereen, en een volwaardig Ziekenhuis is hierbij onmisbaar in deze regio.
En hierbij is er ook nog een landelijke Ereschuld richting deze Mijnwerkersregio! Jarenlang hebben onze senioren met hun noeste ondergrondse-arbeid de lampen in de landelijke ziekenhuizen laten branden. Nu is het de beurt aan de rést van Nederland om dezelfde lichten ook in óns ziekenhuis brandende te houden!

Vuurzitsender, Ós Kirchroa hat vöal hats vuur ós koeltoerél-èrve, zoeë wie ós koeljesjiechte, de abdij Rolduc en ós woenderbaar WMC.
E wiechtieg deel van ós iedentieteet is doabij óch ós eje Kirchröadsj plat.
Vier vinge dat dit besser jesjtiemeleerd en jesjutsd mós weëde en wille ós doarum sjterk maache vuur 't sjtiemelère van ós eje plat óp de sjoeële, op offentliche sjildjer …en 't zou da och sjunn zië dat doa evèntuel jet jeld vrij-jemaad weëd vuur doavuur tze zörje dat ós sjun plat werm mieë jekalt jeet weëde. Ós Kirchroa ziet 't plat als ing tradietsiejoeën mit vöal weëd, die durchjejeëve mós weëde an kómmende jeneratsiejoeëne.
Vier vroage uuch doarum um tse óngerzukke of liersjtaof vuur lèsse entwikkeld kan weëde woadurch lèsse in 't Kirchröadsj plat óp jidder basissjoeël óch óp dezelfde maneer kanne weëde aajepakd en als tsouwkunneftieg handbóch jebroechd kan weëde vuur lierere en ummezunzere.

Voorzitter, Ons Kerkrade heeft ons cultureel erfgoed hoog in het vaandel staan, zoals bijvoorbeeld ons Mijnverleden, Abdij Rolduc en ons mooie WMC. Een belangrijk onderdeel van onze identiteit is ook hierbij ons eigen Kerkraads dialect. Wij vinden dat dit beter beschermd en gestimuleerd moet worden en maken ons dan ook sterk voor het stimuleren van ons eigen dialect op de scholen, het plaatsen van bebording in het Kerkraads dialect én het beschikbaar stellen van geld voor toekomstige projecten die het gebruik van ons mooie dialect bevorderen. Ons Kerkrade ziet het dialect als een waardevolle traditie die doorgegeven móet worden aan volgende generaties. Hierbij vragen wij te onderzoeken om lesmateriaal te ontwikkelen waardoor een Dialect-les op iedere basisschool ook dezelfde insteek heeft en als toekomsige leidraad kan dienen voor docenten en vrijwilligers.

Voorzitter, ik ga langzaam afronden.

Hoewel de Begroting voor 2025 sluitend is, en men een klein plusje ziet, liggen er vanaf 2026 grote financiële uitdagingen. Het zogenaamde "*Ravijnjaar*" staat op komen, waarbij de gemeenten minder geld van het Rijk zullen krijgen. Ook de jaren ná 2026 zien er financieel minder florissant uit en dit zal ook voor Kerkrade betekenen dat er toekomstig nóg scherpere keuzes gemaakt moeten worden om de begroting in de juiste balans te houden.

Een van de grootste risico's, zijn de stijgende kosten in het Sociaal Domein, en dan mn. bij de Jeugdzorg en de WMO. Als deze zo blijven stijgen, wordt het toekomstig erg moeilijk om onze begroting sluitend te houden.

Om de financiële toekomst van Kerkrade veilig te stellen, zal de gemeente vanaf 2026 mogelijk wat taakstellingen krijgen. Ons Kerkrade vindt het belangrijk dat bij het aanpakken van deze financiële uitdagingen een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen de belangen van verschillende doelgroepen, zoals starters, ondernemers en de meest kwetsbare groepen.
Voorzitter, momenteel zijn we nog bezig met het zgn. '*Studiejaar*' waarin de gemeentelijke financiën nog eens scherp tegen het licht worden gehouden. Gelet op de uitkomsten hiervan, kunnen later taakstellingen worden voorgelegd waarbij de Raad keuzes moet maken voor de toekomst van Kerkrade. Dit zullen geen makkelijke keuzes worden dus de lobby van de VNG richting Den Haag om tóch met meer geld over de brug te komen, steunen wij dan ook volledig!

Voorzitter, 2025 wordt voor Kerkrade een jaar met uitdagingen, maar óók vol kansen. We zijn voor de toekomst al flink aan de slag met het Woonoffensief, het Martin-Buber-college, Vie-in-de-wijken, de Werk-Hubs, een nieuwe gezamenlijke Regiodeal, etc., etc. De Begroting laat verder zien dat de gemeente zich inzet voor

de leefbaarheid, veiligheid en het welzijn van haar inwoners. Of het nu gaat om het bestrijden van armoede, het ondersteunen van werklozen, het versterken van de wijken of het verbeteren van de zorg! Ons Kerkrade blíjft zich inzetten voor een stad waarin iedereen kan meedoen, iedereen zich thuis voelt en waar de lasten eerlijk worden verdeeld.

Met het oog op de toekomst blijft Ons Kerkrade optimistisch en vastberaden en sámen bouwen we verder aan onze mooie stad. Al zal het mogelijk vanaf 2026 een hele kluif gaan worden, zullen we blijven investeren in de toekomst van onze stad en onze inwoners!

Dus voor nu zeggen we: Allemaal de schouders eronder en verder aan de slag voor onze mooie stad, óns mooie Kerkrade: Ons Kerkrade!

Dank u wel, voorzitter.